

Europos ombudsmenas

**Viešojo
administravimo
principai
taikytini ES
tarnautojams**

2012

LT

Išvadas

Penki viešojo administravimo principai

1. Įsipareigojimas Europos Sąjungai ir jos piliečiams
2. Sąžiningumas
3. Objektyvumas
4. Pagarba kitiems
5. Skaidrumas

Mano, kaip Europos ombudsmeno, pastebėjimu piliečiai ir valstybės tarnautojai yra įsitikinę, kad šie penki principai turėtų būti taikomi Europos Sąjungos tarnautojams. Principai išsamiau aptariami toliau 5 puslapyje.

Vadovaujantis šiais principais tarnautojams bus lengviau suprasti ir tinkamai taikyti taisykles, taip pat įvertinti konkrečias aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą.

Šie principai nėra nauji. Priešingai, jais išreiškiami esami piliečių ir tarnautojų lūkesčiai. Be to, šie principai jau tiesiogiai ir netiesiogiai įtraukti į Tarnybos nuostatus ir kitus dokumentus, pvz., Finansinį reglamentą ir Europos tinkamo administravimo elgesio kodeksą.

Šis dokumentas naudingas tuo, kad jame po ilgų svarstymų ir konsultacijų aiškiai ir glaustai išdėstomi principai. Pirmasis projektas parengtas 2010 m. pasikonsultavus su Europos ombudsmenų tinklo nacionaliniais ombudsmenais. Viešos konsultacijos vyko 2011 m. vasario–birželio mėn. Susiję dokumentai pateikiami mano interneto svetainėje (www.ombudsman.europa.eu), taip pat pateikiama viešų konsultacijų rezultatų ataskaita. Norėčiau pareikšti nuoširdžią padėką visoms institucijoms, organizacijoms ir asmenims, pateikusiems atsiliepimus į konsultacijas. Juos įtraukus, galutinis principų variantas tikrai skyrėsi nuo pradinio.

Šie principai – tai aukšto lygio ES tarnautojų etikos standartų sąvadas. Be to, jie labai svarbūs ir neatsiejami nuo paslaugų teikimo kultūros ES viešojo administravimo srityje. Taikant šiuos principus konkrečiomis aplinkybėmis būtinos išsamios taisyklės. Tokios taisyklės galioja, pvz., sprendžiant interesų konfliktų prevencijos ir reguliavimo klausimus. Kaip pažymėjo kai kurie viešų konsultacijų dalyviai, gali reikėti parengti išsamesnes ir tinkamesnes taisykles. Tačiau viešojo administravimo principai nėra skirti pakeisti tokias taisykles. Kad ir kaip rūpestingai parengiamos tokios taisyklės, vis tiek būtina atsižvelgti į aukšto lygio etikos principus. Taip yra dėl trijų priežasčių.

Pirma, rengiant išsamias teisėkūros ar administracines taisykles patartina kaip atskaitos taško laikyti aukšto lygio principų.

Antra, taisyklės neturi būti aiškinamos ir taikomos savaime. Siekiant suvokti, ką jos reiškia konkrečiomis aplinkybėmis, reikia gebėti vertinti.

Trečia, neįmanoma parengti tokių taisyklių, kurios apimtų viską. Pvz., panagrinėkite 1 principo trečią ir ketvirtą pastraipus:

Tarnautojai atlieka savo pareigas pasitelkdami geriausiai savo gebėjimus ir visą laiką stengiasi laikytis aukščiausių profesinių standartų.

Jie supranta, kad jų tarnyba paremta visuomenės pasitikėjimu, ir rodo gerą pavyzdį kitiems asmenims.

Sunku įsivaizduoti tokias išsamias taisykles, kurios apimtų kiekvieną veiksmažodį ar galimus veiksmus, kuriems galėtų būti taikomos šios pastraipos, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad remiantis šiomis pastraipomis tarnautojai turėtų ne tik tinkamai reaguoti į konkrečius atvejus, bet ir būti *iniciatyvūs*.

Panagrinėkime kitą pavyzdį: pagal 3 principą, be kita ko, tarnautojai nediskriminuoja. Pagal nusistovėjusią teismų

praktiką nediskriminavimas turi du aspektus: (i) panašios situacijos neturi būti vertinamos skirtingai ir (ii) skirtingos situacijos neturi būti vertinamos vienodai, jeigu toks vertinimas bet kuriuo atveju negali būti objektyviai pagrįstas. Todėl diskriminacijos vengimas nereiškia vienodo elgesio su visais asmenimis, neatsižvelgiant į jų skirtingą padėtį. Priešingai, būtina įvertinti kiekvieną konkretų atvejį, atskiriant svarbius skirtumus nuo nesvarbių.

Prieš baigiant šį įvadą, svarbu aiškiai apibrėžti principų taikymo sritį. Sąvoka „tarnautojas“ vartojama kaip patogus trumpas terminas, kuris Tarnybos nuostatuose¹ reiškia „Europos Sąjungos pareigūnus ir kitus tarnautojus“. Be to, Tarnybos nuostatuose nustatyta specialiujų patarėjų², kurie šiuo atžvilgiu taip pat yra tarnautojai, kategorija.

Šiuos principus stengiausi apibrėžti taip, kad jie tiktų visiems tarnautojams, einantiems ir administracines, ir kitas vadovaujamas pareigas. Vis dėlto šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad tam tikrų institucijų, pvz., Komisijos, Audito Rūmų, Europos Parlamento nariai ir Teisingumo Teismo teisėjai nėra „pareigūnai ar kiti tarnautojai“, kaip apibrėžta Tarnybos nuostatuose. Jiems netaikomi Tarnybos nuostatai. Todėl jie nėra „tarnautojai“, kuriems taikytini viešojo administravimo principai. Tačiau šie nariai gali vadovautis šiais principais kaip įkvėpimo šaltiniu, atlikdami specialias jiems priskirtas pareigas.

Į šiuos principus neįtraukiau tų aspektų, kurie, mano nuomone, daugiausia susiję su institucijų, o ne atskirų tarnautojų atsakomybe. Tačiau, atlikdamas tolesnius tyrimus dėl galimo netinkamo administravimo ES

¹ Oficialus pavadinimas: *Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatai ir kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygos*.

² „Asmuo, kuris, neatsižvelgiant į kitą jo dirbamą apmokamą darbą, dėl savo ypatingos kvalifikacijos priimamas nuolat ar tam tikrą laiką dirbti vienoje iš Sąjungos institucijų ir kuriam apmokama iš bendrų tam tikslui skirtų asignavimų pagal atitinkamai institucijai skirtą biudžeto skirsnį.“ (*Kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygų* 5 straipsnis).

institucijų, įstaigų ir organų veikloje, kai tik reikės, remsiuosi šiais principais.

Esu įsitikinęs, kad tikslūs viešojo administravimo principai gali padėti užmegzti ir plėtoti nuolatinį ir konstruktyvų tarnautojų tarpusavio dialogą, taip pat tarnautojų ir visuomenės dialogą. Kultūrų įvairovė, kuri atspindi šūkyje „Susivieniję įvairovėje“, yra Europos Sąjungos stiprybė. Be to, tai reiškia, kad šis dialogas nepaprastai svarbus įtvirtinant ir stiprinant bendrą tarnautojų ir piliečių, turinčių skirtingą kultūrinę patirtį, supratimą apie etines vertybes viešojo administravimo srityje.

Viešojo administravimo principai, taikytini ES tarnautojams

1. Įsipareigojimas Europos Sąjungai ir jos piliečiams

Tarnautojai supranta, kad Sąjungos institucijos veikia tam, kad tarnautų Sąjungos ir jos piliečių interesams ir įgyvendintų Sutartyje nustatytus tikslus.

Jie teikia rekomendacijas ir priima sprendimus, kuriais tenkinami tik šie interesai.

Tarnautojai atlieka savo pareigas pasitelkdami geriausius savo gebėjimus ir visą laiką stengiasi laikytis aukščiausių profesinių standartų.

Jie supranta, kad jų tarnyba paremta visuomenės pasitikėjimu, ir rodo gerą pavyzdį kitiems asmenims.

2. Sąžiningumas

Tarnautojai vadovaujasi teisingumo jausmu ir visą laiką elgiasi taip, kad visuomenė visada galėtų atidžiai kontroliuoti jų veiksmus. Šis įsipareigojimas reiškia ne vien elgesį laikantis teisės aktų.

Tarnautojai neprisiima jokių finansinių ar kitų įsipareigojimų, kuriais jiems galėtų būti daroma įtaka vykdant savo pareigas, įskaitant dovanų priėmimą. Jie nedelsiant praneša apie privačius interesus, susijusius su jų pareigomis.

Tarnautojai imasi priemonių, kad būtų išvengta interesų konfliktų ir tokių konfliktų atsiradimo. Jie imasi skubių veiksmų bet kokiam iškilusiam konfliktui išspręsti. Šis įsipareigojimas išlieka tarnautojams pasitraukus iš pareigų.

3. Objektyvumas

Tarnautojai yra nešališki, plačių pažiūrų, remiasi įrodymais ir pasirengę išklaudyti skirtingus požiūrius. Jie yra pasirengę pripažinti ir ištaisyti klaidas.

Atlikdami su lyginamaisiais vertinimais susijusias procedūras, tarnautojai grindžia savo rekomendacijas ir sprendimus tik nuopelnais ir kitais veiksniais, kurie aiškiai nustatyti teisės aktuose.

Tarnautojai nediskriminuoja ar neleidžia, kad jų profesiniam elgesiui turėtų įtakos tai, kad jiems patinka ar nepatinka konkretus asmuo.

4. Pagarba kitiems

Tarnautojai elgiasi pagarbiai vieni su kitais ir su piliečiais. Jie yra mandagūs, paslaugūs, laiku atlieka pareigas ir moka bendradarbiauti.

Jie nuoširdžiai stengiasi suprasti, ką sako kiti, ir kalba aiškiai, paprasta kalba.

5. Skaidrumas

Tarnautojai yra pasirengę paaiškinti savo poelgius ir pagrįsti savo veiksmus.

Jie saugo atitinkamus įrašus ir palankiai vertina visuomenės atliekamą tarnautojų elgesio kontrolę, įskaitant tai, ar toks elgesys atitinka šiuos viešojo administravimo principus

Europos ombudsmenas

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13
F. + 33 (0)3 88 17 90 62
www.ombudsman.europa.eu
eo@ombudsman.europa.eu

© Europos Sąjunga, 2012 m.
Leidžiama dauginti švietimo
ir nekomerciniais tikslais
nurodžius šaltinį.